

૪૫૧૭

મહારાજ ગોપીચંદના ખેલમાં ગવાતાં નવાં ગાયનો.

પઠાણ ને રંગુલી તથા સાધુલી ને ફકીરનું
એ બંને ફારસો સાથે-

છપાથી પ્રસિદ્ધ કરનાર,
બુદ્ધસેલર ઈસાણ મુસાણ અમીણ અતરોઆ
ભામનગરમાં હાથીબત્તર.



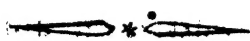
અમદાવાદ

ધીનકાંઠે 'યુનિયન' પ્રિન્ટિંગ છાપખાનું.

સન ૧૮૯૮.

કિંમત એ આના.

મહારાજા ગોપીચંદના ચેલમા ગવાતાં ગાયનો.



હલકારના દુહા.

આયા હલકારા ગોપીચંદકા રેહેવે બંગાલા દેશમે,
સરસ્વતી માયા સારકા સમર ધર વલ્લભકો ધ્યાન;
પાયે ધુધર બાળે ધનકે તોડે મુખસે તાન,
બાલ બાસ કિસ્તાદ હમારા લેજો મુજરો માન. બોલ આયા. ૧
કામર દેશ કમલા દેવી હશમત હે ભરપુર;
હીંગલાજકા દરશન કીના જવાલા રેહેગઈદુર. બોલા આયા. ૨
રંગરંબીલા છીડી હમારે સદા જે રહેતે સંગ;
કામ પડે ઝગડેકે માંહી. કરે ફેજમેં જંગ. બોલા આયા. ૩
પાંચ રૂપેઆ પાવા રોજ કરે જમાં જે ફર ન્યારી,
રાજ સાહેબકા હુકમ હુલ્લ તો પકડા ચોર જીવારી. બોલા. ૪
ઘડી ઘડીકી ચીકી લગવા ચોથા કબુલ ન ખાવા;
ગુજરાતસે જલદી આયા મુખઈ કલકતા. બોલ આયા. ૫
મુખજમેં મંમાદેવી કલકતેમેં કાલી;
જોધાણમેં ચામુંડા લાલ મુંદડી વાલી. બોલ આયા. ૬
બંગાલેસે આયા હલકારા સખકે મન ભાયા;
આવે ગોપીચંદ રાજ બાળે નોખત બાળ. બોલ આયા. ૭

ટેર દુહા.

આયે ગોપીચંદ ગોડ અંગાલેમેં રાજ કરે સખ દેશમે,
 સરસ્વતી માયા શારદા સમર ધર વલ્લભકો ધ્યાન;
 પાયે ધુધર આજે ધનકે મુખસે તોડે તાન,
 બાલ વ્યાસ ઉસ્તાદ હમારા મુજરો લેજો માન. આયા. ૧
 પિતા હમારે જાને પ્રથવી નામ ત્રીલોકીચંદ;
 રાજ કેદ કીયે દેવનને જાનકે કાટે ફંદ.
 શીરે દવાઈ શહેરમાંહી દુનીયાં કરે આનંદ. આયા. ૨
 મા મેરી મૈનાવતી સરે મામા ભરથરી જાણુ,
 ઉજાણુ નગરી સફળા તીરથ તીનકી દેવે દાન;
 જોગી હોયકર ચલા જંગલમેં લગા ગ્યાનકા બાણુ, આયા. ૩
 કામર દેશ કુમક્ષા દેવી પુરણુ કરજે કાજ,
 દક્ષણુ માતા તું જનુની રખીયો મેરી લાજ;
 બારા ઘાટી અંગાલેમેં ગોપીચંદકો રાજ. આયા. ૪
 જીજ આતી હુઘ મુલકુમેં કરે નોકરી રાજ,
 ન્યારી ન્યારી ધુડે નોખત આજે છતીસે બાજ;
 હાથી ઉપર કરે અબાડી આજે તુરકી બાજ. આયા. ૫
 ચડા શિકાર ગોપીચંદ રાજ મારા શેર સખ જંગલકા;
 સાત સૂરમેં સંદે સાવે ઉનકે પીઠ અંગાલા;
 અખતર પાખર ઓર પતાકા હાથે સોવે બાલા. ચડા. ૧
 એંસી લાખ અસવાર હમારાં ચડતેહં સખ જંગમે;
 બડે બડે હમ ઝગડે જીતે ઘડી પલક ઓર છીનમેં, ચડા. ૨
 પાંચ લાખ પ્યાદલ સખ ચડતે ઘોડે એંસી હજાર;

સીતેર લાખ તો રેહેવે સાંઠીમે હાથી ખાર હજાર. ચડા. ૩.

કડાંખીલુ ઓર હાથણી મચ્યા હાલ પાસ હમ રખતે,

કામ પડે ઝવડેકે માંહી સખકે પેહેલે ચડતે. ચડા. ૪

શીરોઈ તલવાર હાથમે કડીયાં ખીચ કટાર;

સીંગા ખાતર શીરે બટકતા જાણે જુગ સંસાર. ચડા. ૫

પાંચ લાખ હાથીકે હોદે તુરીયાં બહોત અપાર;

ત્રીસ લાખ તો પડે જંજીરા ત્રીસ લાખ તલવાર. ચડા. ૬

શીરે નકીબ ફાજલે માંહી ખડા મોર દીલ બંકા;

ઘોડા ઉપર કરો સખઈ દેઓ નગારે ડંકા. ચડા. ૭

ત્રીસ લાખ બંદુક નાળીયંદ જાતે ખેમ સંભાલ,

કમર કટારા હાથ શીરોઈ પીડ લગકતી હાલ. ચડા. ૮

ખીશલાખ તોપાંકે ઉપર એક ધનામ નીશાન;

ત્રીસ લાખ ઓ પડે જંજીર એક લાખ અશમાન. ચડા. ૯

દેશ હમારા દુર હે સરે ગોડબંગાલા શેહેર;

હુતો ગોખીયંદ રાજ લીયો સીંગને ઘેર. ૧૦

ગોખીયંદ રાજ— ટેર.

ચાલોને સીંગ શીકાર હો શીદારજમીરા.

આદ જમીરા મોખીઆ સાથે સુણુજે ચીત લગાય;

માણસ માસે રોજકોસવો ફલ લાખેણો ખાય. હો શી. ૧

પ્રથમ ભાગ પાહાડકે માંહી ખેઠો મારગ રોક;

ગામ ઉજાઓ ગોર કોસવો દુખી શેહેરકે લોક. હો શી. ૨

સેજ મીઠી કામતી સરે ટુટીઅન કંઠ લગાય;

રાજ મેં મીઠા રાજવી સવો સીંગા ચડે શીકાર. હો શી. ૩

મોડા ઉપર ચડેલેવો સરે લે નંગી તરવાર;
બાલકેવેરી કીપાસેથી લેવા દુશ્મનન કુમાર. હો સી. '૪
દેર.

મા—થારો સુતો શેર નિઃશંક જગાદે સીંગની.

દેર.

સીંહણી—રાખ સીંગને મત છેડ કર મેં ખીનતી.

ગા—ખડી રહે તું સીંગની થારા સીંગને દેહો જગાય,
લાગો મોરચા રજપુતાસે અબકાં ભાગી જાય. થારો. ૧

સીં—તું આદમી ખીચ વિસરે ઓ જંગલ ખીચ શેર,
તુરતહી તોડે મેચાસરે જીણમે રતીઅણુ ફેર. રાખ. ૨

ગા—ફેર ફેર તું ક્યા કરે થારા સીંગને લેઈ ઘેર,
ગામ ઉબજો ગોર કેસરે મેં ઉણુરો માગુ વેર. આરો. ૩

સીં—વેર છે થારો આગલો ફેર પીછે પરતાય,
ઘર અહુંકે કામનીસ તું બેગ મીલોને જાય. રાખ. ૪

ગા—શેર નીશંક પહાડમેં જખ જગે જખ માર,
દુટીઅન છોડું જીવતો સરે દુક દુક કરે ડાલુ. થારો. ૫

સીં—નામ લેવે દુકકો સરે મારે ઝાલા ઉઠે અંગ,
સુતો શેર અખ જગશે વો કરે રંગમે ભંગ. રાખ. ૬

મા—રંગમેં ભંગ ચમકતી લાલી તું તીરીયનકી જાત,
થારા આવંદ પખ ચાલસે રજપૂતા દે હાથ. થારો. ૭

સીં—સીંગલડે રજપૂતાસેં શીર ક્યો હોત,
ગા—ખડે ખડે જોધે જંગલ ખીચ મારા સીંગને ડર.

હાથ છોડ હથીઆર ચલાવા છતી ખીચ કટાર. થારો. ૮

સીં—કહાં હાર કટાર ધરી કરમે કરો શીરોષ્ઠ મ્યાન,

ધૃતની ખેર કરો તમ રાજ સાહેબ બચાવે જામ; રાજ. ૯

ગો—જન હમારી નહી હે નારી મત કરના મગરર.

લાગી ચોટ શીર શેર કીસતું રાંડ ભાગજી દુર. થારો. ૧૦

સીં—દુર ભાગકે કહાં મેં જાઉં લડું શેરકે રાંગ,

સનમુખ આય મોરચા માંડ કરા ફાજમે જંગ. રાજ. ૧૧

ગો—તીરીયાલ ખડે ખાવીંદકે આગે જીવે જીતનો પ્યાર,

લાગી ચોટ શીર શેર મરમકી તું ઓર કટેગીયાર. થારો. ૧૨

સીં—ઓર મરદકુ આગ લગાવું જો જીજો ભરથાર,

સતી હોયકે સંગ ચલુગી જહું ઉનકે લાર. રાજ. ૧

દેર.

(સીંહણ પોતાના સ્વામીને જગાડે છે)

જગોરે જગોરે જંગરા રાજવી, જગોરે જગોરે જંગરા રાજવી.

શીર કયા આવે તુજે નીંદ ચડ આયો ગોપીચંદ રાય,

તોરણ આયો ખીંદ. જગો જગોરે. ૧

ચડ આયો ગોપીચંદ રાજ ચઓદસ ધાસો ધૈર,

અખ સુતે શેના મૂરે સરે થે પેલી પાસાઓ ખેર; જગો. ૨

દલપર દલ ચડે અતી ભારી તેરી એકલી જન;

દોદો હાથ રાજ સો સો કર ભગવાન; જગો જગોરે. ૩

સીતેર લાખ ફાજકો માલીક વો ગોપીચંદ રાજ.

એક ચોટમે અમર ડગાવે અધક બજાવે બાજ. જગો. ૪

સનમુખ આય મોરચા માંજા તોપ ધરી શીર ન્યારી,

સોલધમાં કામે સુણ્યા સવો કર ઘોડે અસવારી. જગો. ૫

ગોપીચંદ્રરાજ— ટેર લાવણી.

ખડા વાઘ જદ પડા જમીપર લગા શીશ ભાલા,
 મત કરના પરીત રાંડકી મારા શેર દે ગધ ટક્ષા;
 જન ખચાકર ચલી જંગલમેં ઝગડેસે હારી,
 ખારા કોસ ફીર દે ગધ અખાડા પરવત ઓર ઝાડી;
 નાલે નાલે શીરે ભટકતી જોખન મદમાતી,
 જલ જાઓ તેરી પ્રીત સજના મેં જતીથી મારી;
 ઇસ જંગલમેં આગ લગાઈ આજ રહું ન્યારી.
 મારા શેર જખ હુધ બિરાની જીનોંકી હારી;
 ગોપીચંદને દેખ તમાશા સખ દુનિઆંકુ આયા હાંસા,
 તીરીઆ કાજ જુઠા પાસા કરખે મેં કાલા. ખડા. ૧

શીરી ફોજ જદ ગોપીચંદકી ક્યા કહેતા ભાઈ,
 રાંડ જતસેં કર કર મોહોખત ક્યા કીસને પાઘ;
 લડે ફોજ ખીચ શેર સયાને કેસી વે લડાઈ,
 રાંડ ખડી જદ દેખે તમાશા પાસ નહી આઈ;
 લગી ચોટ શીર શેર મરમકી ખાઈ ગધ મુરઘાઈ,
 મરતા શેર જદ ક્યાજ કહેતા તેરા રાજમેં સુખીજ રહેતા;
 મેં કીસીકું દુખ નહીં દેતા રહો બોલખાલા. ખડા. ૨

ચડી ફોજ જખ ગોપીચંદકી ક્યા કહેતા સખકુ,
 રાંડ જત જગતમેં જુઠી ના ચધયે હમકું;
 દોલત માયા માલ ખજના સખી દુડિઆં તુમકુ.
 દોલત માયા બેઠા ખજના યાદ કરો ધરકું;
 ઈતની અરજ અખ સુનલો મેરી સખી જાઓ ધરકું.

જીતે રહે તો આન મીલેંગે જાતે જંગલકું;
 જોગી હોકર ધ્યાન લગાઉ પદમ પદારથ જો મેં જાઉ,
 જનમ મરનસે મેં ટલ જાઉં હોય ગયા ઉજાયાલા. ખડા. ૩
 હાકમને જદ કરી હુશીયારી હરણુ એક લાયા.
 ખારા હરણી ઉનકે પીછે છલ બલ કીયા;
 અપને હાથસેં ચોટ લગાઈ હરણા ગભરાયા,
 ખારા હરણી ઉનકે પીછે ગીરા દઈ કાયા;
 હરણીકો જદ દેખત તમાશા હાકમ ખુલવાયા,
 રાંડ જાત એક નહી જુગમેં મનમેં હરખાયા;
 અખી કહોતો યહાંસે સરકુ ચલો ધાર સખ અપને ધરકુ,
 મોતી કહે મેં રટતા હરકુ. ખડા. ૪

ટર.

ગા—મેનાવતી માતા નીર ભયોરે ચારા નેણમેં,
 મૈ—ગોપીચંદ લડકા, બાદલ બરસેરે કંચન મેહેલમેં;
 ગા—કયું માતા તું ઉણમનીશરે નીતકી રહેત ઉદાસ,
 જો કોઈ કહેવે જીભ કટાતું કર દુશમનકો નાશરે. મૈના. ૧
 મૈ—ના બેટા મેં ઉણમનીશરે ના કઈ રહુરે ઉદાસ;
 રત પલટી બાદલ ચડયોં શરે અખ બરસણુરી આશરે. ગા. ૨
 ગા—ના બાદલ ના બીજલીસરેરે ના કોઈ બાજે વાવ;
 ચારે મન ચિંતા ઘણી માને સાચી બોલ જતાવરે. મૈ. ૩
 મૈ—સાચ કહેશને સત ડગશેને જુઠ કહે પત જાય;
 ઝાઝ પડી દરીઆવમેં શમે અધખીચ ગોયાં ખાયરે. ગા. ૪
 ગા—ઝાઝ પડી દરીઆવમેં સવે કરદઉ પેલે પાર,

માર હઠાવું નીરનેશમે કર નંગી તલવારે. મૈ. ૫

મૈ—આન કરો તલવાર શને તુમ ધરો જમીનપર દાલ,
કાયાનગર સુનો પડ્યો શેને અપનો બરદ સંભાલરે. ગો. ૬

ગો—મેરો બરદ બરે તન તેરે જો કોઇ આગ્યાઇ પાવુ,
માતા હુકમ શીરે નહી પીછો તુરતહી હુકમ ઉઠાવુંરે. મૈ. ૭

મૈ—મુઝે ભરસા પુત્ર તીહારા તુંહી હે આગ્યાકારી,
રાજપાટ સપનેકી માયા કીતો જમદુવારીરે. ગો. પીચંદ
લડકા જોગી હોજરે તજદે રાજને. ૮

ટર.

ગો—માનું રાજ કરણદે જોગી મત કરરે મા મેનાવતી,
બારા બરસકી ઉમ્મર મેરી મેં ક્યા જાનું જોમ,
ચરચા કરે મુલકકે માંહી હસે શહેરકે લોક. મા. ૧

મૈ—મેરા બચન શીરે નહી પીછા એ પુરસાકી ખાત,
તેરી સુરત તેરા આપકી સવો જલબલ હોં ગઈ રાખરે. ગો. ૨

ગો—તેરા બચન શીરે નહી પીછા જોધ રજપુત સપુત,
દો જુગ રાજ કરણદે માતા શીર જોગી અબધુતરે. મા. ૩

મૈ—પાવ પલકકા નહી ભરોંસા કરે કાલકી ખાત,
ક્યા જાણું કે ક્યા હોવસ જો ઉગતે પરભાતરે. ગો. ૪

ગો—દીન ઉગે દાતણુ કઈં ઓર નીતકો દેઉ દાન,
ખટ દરશનકો ભાવ રખુ ને વિપ્ર વધાવું માન. મા. ૫

મૈ—દાન દેવે કૃણ ક્યા હોવેસને ધન દોલત ઓર માયા,
અસલ કૃકીરી લે લે લડકા અમર હોસી કાચારે. ગો. ૬

ગો—ક્યા અમર કઈં એક છીનમે દુટીઅન સાંગેવાર,

પેહલે પરણું પદમનીસરે વિલખે રાજકુમાર. મા. ૧૭

મૈ—તીરીયા જાત જગતમેં જુઠી સુનરે ગોષીચંદ,
જનમ મરમસે હોજા ન્યારો કટે ચોરાશી ફંદરે. ગો. ૮

ગો—ચોરાશી ફંદ જુણીમેં કચા કચા નીપજો સાર,
સીતેર લાખ ફોજ દલ બાદલ ઉભો કરે પુકારરે. મા. ૯

મૈ—કરે પુકાર એક નહિ થારો અપણે અપણે કાજ,
મામો થારો દેખ ભરથરી તબ્યો ઉજોણી રાજરે. ગો. ૧૦

ગો—તબ્યો ઉજોણી રાજ ભરથરી આયો ગોરખનાથ,
હો જુગ રાજ કીયો પૃથ્વીપર ગયો ગુરકી સાથ. મા. ૧૧

મૈ—ગુર દેવનકો દેવ હો સરે ધરો ઉસીકો ધ્યાન,
જનમ મરણસે હોજા ન્યારો બાંચો બેદ પુરાણરે. ગો. ૧૨

ગો—ભંવર પડ્યો ભવસાગર માંહે જામેં નીર અપાર,
અવધટ ઘાટ ઓર નાવ પુરાણી કીસખીધ ઉતર પાર. મા. ૧૩

મૈ—ધરે ધ્યાન ગુરકો લડકા જુકો સખ સંસાર,
સતકા નાવ ધરમકા નેજા ઝીતો જમ દવારરે. ગો. ૧૪

ટૅર.

આયાબે જોગી નીગમ પહાડસે નહીયા પવન નહીયા પાણી
જ્યાં હોતીથી અંકાશવાણી નહીયા પુરપ નહીથી નારી;
ચાર ખુંટમેં ધુધરકાર. આયા બે જોગી. ૧

બદ્રીનાથમેં પડે હીમાલા આવે સરદકી ડહાડી,
આ પાસામેં સીંગ ધડુકો ગ્યા પરવત ઝાડી. આયા. ૨

ગુર હમારા સાહોબી છીમનલાલ કરે સલામ ચેલા બાલ,
ગુર હમારા સાહોબી ચીમનલાલ જાત કામેશ. આયા. ૩

શ્રીશ્રી કરકે સીતા પુકારે એક ચીતસે રામ,
 બાબા આદમ ગુરુ હમારા ઉસકા ધરતે ધ્યાન. આયા. ૪
 નિગમ પહાડશે આપુકી જગા જહાં રેહેવે જોગેસર નરગા,
 પુષ્કરહે હિંદુકા ધામ બાલ વ્યાસકુ મેરા સલામ. આ. ૫
 ગંગા જમના તીરથ ભારી નહાનેકુ આવે નરનારી,
 સીય ગુરુકા ભરતા ચેલા માલ ખાવે જોતહી ચેલા. આયા. ૬
 હરદુવાર હરકી પેહેડી વહાં ગંગા શીર વેહેતી ટેડી,
 માનસીંગને દખાયા ભાવા અચેક જાગી દવ બતાવા. આયા. ૭
 બતલાવણ વાલા પુછેહે બાવા બાહાર કોણ ખડાહે,
 બાબા ગોપીચંદ જલબલ ભરમ. આયા બે જોગી. ૮

ગોપીચંદરાજ—

ટૅર

અમર કરોરે કરું બંદગી ગુરુ ગુરુ જલધર નાથ;
 પેહેલા પુતલા જલ ગયારે પિતા સુધારો કાજ. અમ. ૧
 જલ બલ મીલ ગયારે તમેરે ધરા રહા સખ રાજ;
 અમર કરોરે કરું બંદગી ગુરુ ગુરુ જલધર નાથ. અમ. ૨
 દુસરા પુતલા જલ ગયારે મેનાવતી મારી માય;
 હાથ જોડને કરું બંદગી લળી લળી લાગુ પાય. અમ. ૩
 તીસરા પુતલા જલ ગયારે સનમુખ ખડી ધરનાર;
 પેહેલાં પરણું પદમણી સવો વિલખે રાજકુમાર. અમ. ૪
 ચોથારે પુતલા જલ ગયારે ચંદ્રાવતી મેરી ખેહેન;
 રોસ ભરે ચિંતા કરે ભર ભર આવે નેન. અમ. ૫
 પાંચમારે પુતલા જલ ગયારે ઉગ્રસેન મગરખ;
 ગામ ઉગ્રડયો ગોર કસરે જોગી હુવો અબધુત. અમ. ૬

છઠા પુતલા જલ ગાયારે ઉભો કરે પુકાર;
સરન પડ્યો ગુરુદેવ કેરે અબ ચાહે તો માર. અમ. ૭
સાતમા પુતલા થીર રહ્યારે ગુરુ ગુરુ જલધર નાથ;
મોતી કહે મન ધીર વાચા સાંઘ બચ ગયો રંકફીર. અમ. ૮

ટરં.

જલધર—બારા બરસકી ઉમ્મરે બચ્યા ગોડ બંગાલે રાજ કરે.

તુમ રાજ મેં જંગલ જોગી તેરે મેરે કયા કામ;

રાજ કરો ગાદી ઉપરે લેઓ ગુરુકા નામ, બારા. ૧

બા.૦—ના ચઢ્યે મુઝે દોલત માયા ના ચઢ્યે મુઝે ગામ,

હાથ જોડને કરૂં બીનતી ગુરુ સુધારો કામ;

મેં ચેલા તુમ ગુરુ હમારા શિરપર મેરા હાથ ધરો. બાર

જ.૦—તુજે ચેલા ના કરું સરે સુણુ રાજ મેરી બાત,

કયું તું મારે પાવ પડતે હે જોડતે હે હાથ. બારા. ૩

બા.૦—ભગવાંમે ભગવાન બસતહે ગુરુ દેવનકો દેવ,

આપ તરે ઓરનકુ તારો કરું તુમારી શેવ. મે. ૪

ગાપીચક રાજ-- ટર લાવણી.

સુણો જલધર આપ નિરંજનજી તુમ ગુરુ મેં ચેલા તેરા,

પડી ઝાઝ દરીઆવ બીચમે પાર લગા બેડા મેરા;

તીરીઆ જાત જગતકા ફંદાજી ત્રીન લોક ઇસમે મોઈ,

માત પિતા ઓર બેનજ બધુ ન્યાત જાત સગા સોઈ;

રાજ ગરવ અભિમાન ગરવ બનાજી પાપ પ્રગટ દોઈ,

જમી ઓર આકાશ બીચમે ગયા નહી સાબત કોઈ.

એ સંસાર ભરાદીલ સાગર જીમ મંછી કાટે પોષ,
 ખડા પાલપર કાલ પુકારે રૂપ ધરા જસે ભોઈ; ;
 પુરા કાલકા કંદા મેને છોડા રાજ સખ ધંધા,
 એ બદન વણુ હેગીડા નહી તાજ જહાં જલ ઘેરા પડી. ૧
 ધરમ રાજને ધન ચડાઉજી શિરપર આયકર કાલ ખડા,
 જખ ચુકે જખ મારે ચોટ જ્યુ ચીડીયાં ખીચ બાજ પડા;
 કાયા દે અવદે ક્યાજી ઉસ મરીકા બના ધડા,
 લામે દેસ જદ ઉડે ખેસા જદ દુટે તાર જ્યુ તડાતડા;
 બ્રહ્મા બિસનું મહાદેવ થાઇ ઇ તીનુસે કોન ખડા,
 ઉનકે આગે એ નહીં ચુકે જખ આસનપર દીયા ખડા;
 પુરી કાલકી કાંસી વેા ભુકત મરે ચોરાસી,
 કહાં મથુરાં કહાં કાસી ચાર ખુટ શીર ગયા ફેરા. પડી. ૨
 સતજીગમેં હીરણાકસ રાજજી મહાદેવને બરદાન દીયા,
 સાત દ્વીપ નવખડ ખીચમેં સખ પૃથ્વીકા રાજ કીયા;
 દ્વાપરમેં દુર્યોધન રાજજી અધ સીંગાસન હાથ લીયા,
 આયા કાલ જદ પડા ધરનપર ધડી એક શીર ના જીયા;
 ત્રેતામેં રાવન થા રાજ સખ દેવનકું કેદ કીયા,
 મેઘ માલ દોઉ ભરતે પાણી ચંદ્ર સૂરજ જલ તેજ દીયા;
 કૃષ્ણ ભયે કલજીગમેં રાજજી સખ જદવ અભિમાન કીયા,
 આયા કાલ જદ પડા ધરનપર મર ગયે ગોપી ફેડ લીયા,
 ચાઈ જીગકી કહી કહો નાથ અખ ક્યા રહી,
 સંગ કીસીકે ગાઇ નહી તાગ જહાં જલ ઘેરા. પડી. ૩
 સુણો નાથ એક અંરજ મેરી ગુર વિના કેસી મુક્તી,

બહે મુની એ વિસ્વામિત્ર સખ દેવન મીલ કરી ભક્તી;
 સુકાચાર અસુરકે દાતાળ બચા ચક્ષીયે જુગતા જુગતી,
 ગોરખ નાથ બરથરી રાખ રાખ છોડ માયા મુક્તી;
 કહેતે મોતીલાલ સભામે અખંડ જોત કરે જુગતી,
 દુસ્મનકો નાશ ભવાની અરજ સુતો મેરી શક્તી;
 ભગત તુમારે તારે સખ અસુર નરકુ મારે,
 હુંડ હુંડ કર ન્યારે ઉડી જોગકી સેહેરાં. ૫૬. ૪
 પોતાની બેનની પાસે બીક્ષા માગે છે.

દેર દુહા.

ગા—ચંપા નીજરાંરો મેલો મારી બેનરો,
 સુણ હે બાંદી કહું લકીકત મેહેલાં નીચે આવ;
 ધન દોલત માયા નહીં માગું બીક્ષા ધરમકી લાવ. ચં. ૧

દેર.

દાસી—જોગી લુણ બરાલું ચારી ખાલમે;
 બાંદીચારી બાપ રખીશ નહી મુખસે બોલ સંભાલ,
 કોણ બેન તું કીસકા ભાઈ લુણ બરાલું ખાલ;
 નામ લેવે તું ગોપીચંદકો ઉઠે બદનમેં જાલ. જોગી. ૧

ગા—બાંદી મારા બાપ કીસયા લઈ કાલમેં મેલ;
 દીવી બેનકો અપ્ય વેશને દેખ્યો ચારો તોલ;
 માલ ખાય મસ્તાની હોય ગઈ બોલે કડવા બોલ ચં, ૨

દા—મેરા બચન શીરે નહીં પીછા તુજપર આવે રીસ.
 કીતક જોમી મંગકર ખાતે શીરતે દશ આર ખીસ;

સુણુતાં રાજા ઉચ્ચસેન થારો અધર કટાવે શીશ. જો. ૩
 ગો—અધર શીશ કટાને વાઝા નહીં પૃથ્વીમેં જાય,
 ના કીસીસે વૈરભાવ મારે ના કીસીસે દાવ;
 જાય કેહેજે મારી બેહેનનેશ થારો વીર ગોપીચંદ આય.

ટૅર.

દાસી—બાઈ ગોપીચંદ આયો ભુગવા વેસમેં,
 ઉઠ એ બાઈ બારણેશ થારો આયો ગોપીચંદ વીર;
 'જોગી હોયકર ચઝા જંગલમેં સુતો કર ગયો ખીર. બા

ટૅર.

ચંદ્રાવતી—દાસી રાજ કરેરે વીરો દેશમે.

હે હીતીયારી પાપનીશ માનુ બોલ ન એસા બચન;
 નામ લેવે તું ગોપીચંદકા ઝાલ ન માવે બદન. દા. ૧

દા—જેસી ઝાલ ઉઠી તન તારો તેસી મુજકું જાણુ;
 નામ બતાયા નારપત માનુ સખ દીયા સેલાણુ. બાઈ. ૨
 ચં—જોગી જોગી મત કર દાસી મુખસે બોલ સંભાલ;

આતો જોગી દુર દેશકો લુણુ ભરાવું ખાલ. દાંશી. ૩

દા—લુણુ ભરાવું ખાલમેશ થાને માર જીવસે ડાર;
 બીક્ષા માગે બારણેસ વો ઉભો કરેરે પુકાર. બાઈ. ૪
 ચં—કરે પુકાર એક નહી પુછે નીશદીન આયો હાર;

એક સુરતકા અનેક જોગી દીનમેં શીરે હામર. દાસી. ૫

દા—એક ચંદ્રકો ચાંદણોસ શીર દુજો ગોપીચંદ;

ત્રીજો ન જાયો પૃથ્વીસ વો કરે ઉજળો મંદ. બાઈ. ૬

ચં—એક અચુખો મેં સુણ્યો સરે જો ઘર હોય ઉછાવે;

કુંજર કસિયા પાલખીસ વો ધરતી ધરે ન પાવ દાશી. ૭
દા—પાવ બલે ધરતી તપેસરે સૂરજ રહ્યો શીર છાંય;

ભીક્ષા માંગે મેહેલમેંસ વો ઉભો કરેરે પુકાર. આઈ. ૮
ચં—દલપર દલ ચડે અતી ભારી વો અંગાત્રો રાજ;

છત્ર સિંગાસન ચમર દોળાવે બેઠ ચલે ગજરાજ. દા. ૯
દા—કાનમેં મુંદ્રા ગલે અગછાલા શીરપર ભગવા વેસ;

સીંગી નાદ બળવે મુખસે આદ પુરૂષ આદેશ. આ. ૧૦
ચં—હીયો હલ કરે સખીસ મારો જીવ ધરે નહી ધીર;

કીસખીધ દેખું વીરનેશ મારે નયણે ન થંભે નીર. દા. ૧૧
દા—નેણું નીર રાખલેસ આઈ બેગ મીલેને બય;

ધુપ પડે ધરતી તપેસરે જલે જમીનપર પાવ. આઈ. ૧૨
ચં—ઉઠ એ આઈ બારણેશ તું લે સખીયાંને સાથ;

કરો આરતી ગોપીચંદકી પુછો મનકી આત. આઈ. ૧૩

ટૅર દુહા.

ગા—મારી બેન સયાની ભિક્ષા આલોની ઉભો બારણે;

ચં—ગોપીચંદ વીરાં જોગી હુવેરે કીણે કારણે.

ચં—કાં થેં લીની સ્ત્રી સીંગી કહાં ફાજા કાન;

બારા બરસકી ઉમર તેરી તું લડકા નાદનરે. ગા. ૧

ગા—જનમ દીયો મૈનાવતીસરે કિસખીધ લોપું કાર;

મુડ મુડાઈ મેહેલમેશને કિયો ગુરૂકી લાર. મારી. ૨

ચં—મરજો મા મૈનાવતીસરે જીને અતાયો જ્ઞાન;

દુખરે મરજો સતગુરૂ ચારા પુજા છુરીસે કાનરે. ગા. ૩

ગા—કાન પુડાયા મુંદ્રા પેહેરી કરલીયા ભગવા વેસ;

માત પિતાને હોય ન દીજે લીખ્યો બિધાતા લેખ. મા. ૪
 ચ—કહાં બિધાતા લીખ ગઈ અને સંગતકા ઉપદેશ;

શેહેર બંગાલા સભી ડખોયા કર કર ભગવા વેસરે. ગો. ૫
 તેરા ગુરુકુ આગ લગાઈ દીની ઉઝરી શીખ;

રાજા છોડને બચો મસાનો ધરધર માગે લીખરે. ગો. ૬

ચંદ્રાવતી— ટેર લાવાણી.

મેરી અખબાકી ઇતની અરજી સુણ ગોપીચંદરે બાધ;
 માતા મેરી જનમ દુખીઆરણુ રોય મરેગી ભોજાઇ. ટેક.
 મેરા બાપકુ એકહી મેટા દુસરા મેને જનમ લીયા;
 પુત્ર વિના પરિવાર સખીરી જ્યું મંદીર ખીચ એક દીયા,
 તેરા સમરણુ સખ કોઈ કરતા જીણુ જોગીકા બેસ લીયા;
 તેરે બિના અખ સુણુરે બાઈ મરજાવેગી ફાડ લીયા.
 લીયા ફાડ મરજાવે કહો કહો જોગી કહાં પાવે;

ધર ધર અલક જગાવે કોણુ ઉપાય કર બાઈ. માતા. ૧
 બિના બાધકો બેન ન બોલે જુગમે રહેવે નહી નાતા;
 મુંડ મુંડાકર સુણી મેહેલમે ખુરી કરી જો ધર માતા
 દેખ કસાઇ દયા ન આઇ ફાડા કાન અપુને હાતા;
 ઈસ્કી કીરમતમે એહી લીખીથી ખુરી કરી જોગીદાતા.
 શેહેર બંગાલા સખી ડખોયા છોડ અલે અન ધન માયા,
 કોણુ દેશસે આયા જસધર કહાં કરે અમર કામ;
 હાય જોડને કર ખીનતી સુંણુને તું મેરા બાધ;
 કહાં હે ઉસીકી નાત જાત વો હે બણીકી યા નાઈ.
 જોગી બનકે આયા છીજે મેરી કાયા,

મેતીને ખ્યાલ ગાયા બેખ ઉતારે ભાઈ,

માતા મેરી જનમ દુખીયારણુ રાય મરેગી ભોખાઈ.

ટૅર.

ગા—રતનાદે બાદી ભીક્ષા ધરમકી લાવના,

રત—સુણ બાલક જોગી મેહેલાં નહી અલક જગાવના;

ગા—જોગી ખડા તેરે બારણુ લુડી ભીક્ષા ધરમકી લાવ,

ધુપ પડે ધરતી તપેસ મારે સુરજ શીર તપે છાંય.

ગુરૂસે વીનવું ભિક્ષા ધરમકી લાવના.

૧

રત—કાં થારી માતા ધર નહી રાતે પિતા ગયો પરદેશ;

કોણુ થાને મુસે બોલીયો તું કર ગયો ભગવો બેસ,

ગુરૂસે વીનવું થાને કીનેરે દીયો ઉપદેશ.

સુણ બાલક જોગી મેહેલાં નહી અલક જગાવના.

૨

ગા—માતા મેરી ધર બસે લુડી ગુરૂ જલધરનાથ,

અમર કીયો ઇન લોકમેં મારે ધર્યો શીરપર હાથ;

ગુરૂસે વીનવું મેલાં શીરતા હું દીન રાત,

રતનાદે બાદી ભિક્ષા ધરમકી લાવના.

૩

રત—મેહેલાકા મારણુ છોડ દે જોગી યહાંસે હોખ દુર,

લુખ્યો હોય તો માંગસે યારો કરે દળીદર દુર;

દયા મુજ આવંતી મેલા અનં ધન લખમી પુર,

સુણ બાલક જોગી મેહેલાં નહી અલક જગાવના.

૪

રતનાદે— ટૅર દુહા.

ચાલો બાઈ અબ બારણુ જોગી અલક જગાવે હે,

અલક જગાવે ને નાદ પુરાવે ને ઉભો કરે પુકાર;

માઘ આપ વેા કહ્યુવે ન કહેવે દીસે રાજકુમાર;
 ચાલો બાઈ અમ બારણે જોગી અલક જગાવે હે. ૧
 મુણ રાણી પાટમદે આવ ઉઠ બારણે જોગી અલક જગાવેહે.
 લોભકો નહી આકાશ જીણુ છોડી સખ જુગતકી આશ;
 માંગતા હે સો ખીના લીયે જાવે હે. સુંણ. ૨

રાણી—મુણ હે રતન જખાંનકુ જતન કર ભાંગ આઘ;
 આજ બઈ ભોરી હો ખતાવતી હે કંથ મેરા વારવાર જાઘ હે;
 જખાન ક્યા હુધ ખાવરી રાજ તો ગયા સીકાર,
 વખત હુધ આણેકી કર અપણે કામ બેડી ગુણ ગાવે હે.

રાણી—

ટેર દુહા.

જોગી થારીરે સુરત મારા રાજરી,
 થારી સુરત મારા રાજકીશને ખેલણુ ગયો શીકાર;
 બોલી સુણુકર જો મેં દોડી બાઈ મેહેલ કે બહાર. જો. ૧
 કાં થારી માતા ધર નહી શને પિતા ગયો પરદેશ,
 કોણુ થાને મુસે બોલીયો તું કર ગયો ભગવો વેશ. જો. ૨
 બીક્ષા માગે મેહેલમેસરે ઉભો કરેરે પુકાર,
 સુરત લાગે સામીની સામારે રાજ કહણી યાર. જો. ૩
 કોણુ થાને મુસે બે લિયોસરે કોણુ થાને દીની શીખ;
 કાલ પડા ઉણુ દેશમેં તું ધર ધર માગે બીખ. જો. ૪

ટેર.

ગોપીચંદ જનમકો વેરી રહો.

ગોપીચંદ—

ટેર.

બયો બયોરે મન જોગી હો ખડા મેહેલકે બહાર,

કરતાહું પુકાર સુણીયો અરજ મેરી;
 અટલ રહો તેરા રાજમેશરે સખી મેરા રાજ,
 આબાદાની મેરી બાસી કુસી તેરી હાજર હોવેસો બીક્ષા લાવ.
 બહોત દેર હુઈ મુજે લાવ ફેરી ગુરૂસે પાયા જ્ઞાન,
 એ ધરમે રાજ ધ્યાન લાવો માઈ બીક્ષા મુજે હોતીહે અવેરી;
 બયો બયોરે મન જોગી હો. ૧

હોતી હે અવેર જામે કહુ નહી ફેર,
 માંગતા હે બીક્ષા ખેર મેં કહા કર જનમકો ભોગી;
 સો આજ બન્યો જોગી ગલે ડાલ ત્રગલાલા,
 અંગ બરમાઈ હે પક્ષકમેં મુલક ઉઠાય દીનો,
 અંગ ફુલટ ગયો દરીઆવ એક છીન માંહે;
 બંગાલાકો છોડયો સજ તજ સખ જુગતકી આલ,
 ત્રિયાકુ કહે ગયો માઈ હો જનમકો વેરી હો. બયો. ૨
 રાજકી રાણી સો ગુરૂકી માતા લીખા લેખ બિધાતા,
 સો મેં ક્યા કર પુરખલે પુન્યસે કરી હે ધુણીકી સેવા,
 માતાબરે કરી કૃપાસેતી આણુ મીલા હે;
 પુજીતો પીરાઈ બહલી હે શેર સો પીયા મેં કેસે શીર,
 ઇસ જંગલમેં જુઠમ જુઠા લગીહે લુટમ લુટા.
 નહી બચે જન રાણી મેં ક્યા કર,
 જનમ ઓર મરનસે ન્યારા નહી કોઈ;
 દશધ બયે અવતાર જાને ધરમ ધરાહે,
 મચ્છ ઓર કચ્છ વરાહ નરસીંગરૂપ દેખ હીરણ્યાકસકુ મારા હે,
 કૃષ્ણને કંસકુ મારા હે.

પુદ્ગાને પુષ્પ હરલીની સમકી કલકી અવતાર,
મહારાજ બડે હે. ભયો. ૩

જનમ ઓર મરણસે ન્યારા નહી કાઈ,
દશઘ ભયે અવતાર જાને ધરમ ધરા હે;
સંતનકી સુણી પુકાર આયે જનમ ધાર,
ટુક ટુક કર અસુરકુ મારા હે જાને કરે હે અનેક કામ.
અપણા અપણા ભગત દેખતા હે જાકો નામ નહી આધાર,
રાણી જોઈ ખાવંદ હમારા હે. ભયો. ૪

આયો ખાવંદ તેરો સો બસે ચીત મેરો હે,
જલધરકો જોગ પાયો જેસાઈ આપ તેસો પહે ખાંધીયો પાપ,
હરે મહારાજ થાને એસી સીખ કોન બતાઈહે. ભયો. ૫
પિતા ત્રીલોકીચંદ જાને કીયો સખી આનંદ,
માતા તો મેરી મૈનાવતી અમૃતસે ભરી હે;
બેનોઈ તો ઉચસેન જાકો ભર આવે નેન,
બેન તો ચંદ્રાવતી મેરી ચિંતામે ખડી હે.
રાણી પાટમદે મેરે સનમુખ ખડી હે,
વાહ વાહરે ગોપીચંદ તેને બહોત ખુરી કીઈ હે. ભયો. ૭

૮૨.

રાણી-રાજ થાને પાખંડ એ ભેદ બતાયો વે,
ગો—માઈ માનુ બ્રહ્માજાન ગુરુસે પાયા વે;
રા—કાં હે બ્રહ્મા કાં હે વિષ્ણુ કાં હે આદ સન્યાસી,
ત્રીન લોકમે રાજ ઉસીકો વો કૈલાસકે ખાસી;
ચેલા કીયા પાખંડીને ડાઘ ગલે ફાંસી. રાજ. ૧

ગો—ઈધર બ્રહ્મા ઈધર બિષ્ણુ ઈધર શંકર દેવ,
અગમ નિમ્મમકી સુઝે ઉનસે લગ્યા નેવ;
હાથ જોડને કરે બિનતી ગુરુ દેવનકો દેવ. માધ. ૨

રા—તેરા ગુરુકુ પુછોએ રાજ બિના પુરપકી નારી,
બ્રહ્માકો સાવિત્રી સોવે બિસ્તું કે ધર રાણી;
મહાદેવ સંગ સોવે પારવતીડાએ અંગ નિશાની. રા. ૩

ગો—મેરા ગુરુને એસા બતાયા કીણુંસે બોલના નાહી,
બ્રહ્મા બિસ્તું મહાદેવને સારી સૃષ્ટી રચાઈ,
બિના નાર નહી નરકી પેદા મેં લડકા તેં માર્છ. માધ. ૪

રા—માધ માધ મત કર માનુ તું છે રાજકુમાર,
એક દીન રાજ તું હતોશને તુમ પુરપ હમ નાર;
એલા ક્રિયા પાપડીને છોડ ચલા વો સંસાર. રાજ. ૫

ટૅર.

રા—રાજ હમસે હસ બોલો ચાલો મેહેલાં માંહે,

ગો—માધ માગુ બિદ્યા ધરમકી લાવ ગુરુકી આજ્ઞા નાહી,

રા—કાંથે લીના ડંડ કમંડલ કાં લીની અગછાલા.

કોણુ ગુરુ ઉપદેશ બતાયો કીણું પેરાઈ માલા,

ગુરુકા નામ બતાવે જોગ તે કેસા પાયા;

બિદ્યા માગણુ આયા છીજે મેરી કાયા,

રા—રાજ હમસે હસ બોલો ચાલો મેહેલાં માંહે.

ગો—ડંડ કમંડલ દિયા ગુરુને ઉણું પેરાઈ માલા,

શેલી સીંગી નાદ બજાવે આઠણુકુ અગછાલા;

ગુરુને જ્ઞાન બતાયા રસ્તા જળસે પાયા,

- ગુરુ દેવનકો દેવા કર મેં ઉનકી સેવા. માઈ. ૨
- રા—તેરા ગુરુકુ આગ લગાઉં ઉને બતાયો જ્ઞાન,
 ખારા બરસકી ઉમ્મર તેરી તેં રાજ નાદાન;
 જલધર કહીએ ઝેરી જનમકો મેરો વેરી,
 ભિક્ષા કેસે લાવું ગુરુકુ આગ લગાઉં રાજ. ૩
- ગા—ચલમે રંડી નહીં કામકી મુખસે બોલ સંભાલ,
 મુક્તીકો દાતા જલધર ઉરકો દેતી ગાલ;
 જલતી મેરી કાયા ગરમકા ખાન લગાયા,
 ધાકસે ભાગે હાથી તેં જોખન મદમાતી. માઈ. ૪
- રા—મેરા જોખન બહોત જોરાવર તેં જોગી બન આયા,
 જ્યું જ્યું સુરત દેખું તેરી છીજે મેરી કાયા;
 માયા તેને કેસી તોડી બીચડ ગઈ મેરી જોડી,
 અંતસે ઉડે જવાલા સુન ગોડ બંગાલે વાલા. રાજ. ૫
- ગા—ગોડ બંગાલે રાજ કેસે માઈ દો વિપ્રને દાન,
 રમતા જોગી હસકર પુજે વધે જગતમેં માન;
 માંગ કર લાવે જે ફેરી વે દગામે મા તેરી,
 ગુરુ આવેગા મેરા અબ ભયા સવેરા. માઈ. ૬
- રા—હુવા સમેરા માગે ફેરા કેસે બોલું નાહીં.
 તેરા મેરા ન્યાય હાવેગા બર પંચાકે માંહી;
 પકડ લઉં તેરા પક્ષા કેસે તે તોડા તક્ષા,
 બાપને ભેખું પાતી જનમકો મેરો સંગાતી. રાજ. ૭
- ગા—તેરે જનમકી તું સંગાતી મેરા જનમને જોગ,

ઈસ બાતામેં નક્કા નહીંહે હશે શેહેરકે લોક;
 જોગડી તુંઠી માતા લીખાસો લેખ બીધાતા,
 કલપતી કયું તું મનમેં જોગ લીખા મેરા કરમમેં. મા. ૮

રા—લીખા અંક સોઈ બીધાતા કયા કરતા કીરતાર,
 જો ધર રહેતી મેં બાપકે ઓર મીલે ભરથાર;
 સુણો મહારાજ રાજ દેશજા આવે રાજ,
 બાપકે મેં હજી પ્યારી રહેતી અકલ કુંવારી. રાજ. ૯

ગા—અકલ કુંવારી રહેવતીશને જો જનમેં મરગય,
 હમકુ અમ્મર કીયા ગુરને કયું મનમેં પસ્તાય;
 ગુર હે બાલ હમારા માનકા કીયા પસારા,
 તેરા ગુર મોતી ગાયા પરમ પદારથ પાવે. માઈ. ૧૦
 દેર.

રાણી—

શેહેર બંગાલો યું જુરે થારી ફેજ બડી મહારાજ,
 બાદલ મેહેલ બાદલ જ્યું ચમકે રતન જડીત અવાસ;
 ભરી સમાકે બીચમેં રાજ કરે નીત સસ. શેહે. ૧
 જનમ જનમકો તું બડભાગી જોગી હુવો કીણુ કાજ,
 ત્રિઆકુ તું કહે મયો માછ શરમ ન આઈ લાજ. શેહે. ૨
 હાથી ઉપર કરી અંબાડી હોદે મરી ગજરાજ,
 ઘોડાકી કણુ જીનત સારી ત્યાગ દીયા મહારાજ. શેહે. ૩

રાણી—

ભયોરે ગોંબીચંદ જોગી આસન વાર બેઠો એક છીનમેં,

(૨૪)

આપ મલો બડભાગી પહેલી આવ ક્યું કીયો સરે;

અથ કાયકુ લાગી.

ભયો. ૧

આસન માર બેઠો એક છીનમેં ઘણુ સરોવરકી પાલ;

બતલાયો બોલે નહીંસરે બેઠો આસન માર.

ભયો. ૨

ટર લાવણી.

રાણી—

રાજા, રાજા ખડી પુકાઈ જોખન મદમાતી,

જોગી હોયકર ચલાં જંગલમેં દેખુ જલે મોરી છાતી;

મેહેલા નીચે અલક જગાવે એ ઉસકા કેહેના,

માતાભર એ ભિક્ષા માગે કેસે કહુ બેહેના;

ખીના પુરૂષ હે ત્રિયા જુગમેં જુદા હે રેહેના,

જ્યું જ્યું સુરત દેખુ તેરી ભર આવે નેના;

દોલત માયા માલ ખજના સખી લુટાય દેના,

જોગન હોયકર ભરમ લગાવું ઉસ રાજાકે સંગમેં જાઉં,

શેહેર બંગલા સખી ડખોયા ફિરા દીયા પાની;

જોગ જોગી હુવા પલકમેં કર ગયો નાદાની.

જનમ સંગાતી.

જોગી ૧

બારા બરસકી ઉમ્મર તેરી શુનતા દીલખાની,

અગ્રીયારા બરસકી ઘરમેં ત્રીયા ચડતી જવાની;

સાસુ કહે તેરા નાશ બોલતી ઉલટીરે જખાની,

સુણો રાજ એક અરજ મેરી તેરે ખીના મેરી સુની કચેરી;

દિવા નહીં બાતી.

જોગી. ૨

(૨૫)

એક દીન રાજ તોરણ આપા સભી કરી ત્યારી;
 ને મેં જાતુ હોયગા જોગી રહેતી અકલ કુંવારી;
 અકલકારી ઘા લગ્યા ખાય ગઈ લાચારી,
 ખીરજ રહી બરજો નહી માને જગડ જગડ હારી;
 ને લિખ લેજું મેરા બાપકુ શરમકી મારી,
 સુરત લેજ દહીં મેં હલકાર મેરા બાપ દીનબર ખ્યાર,
 લેજું પ્રેમ પાતી. જોગી. ૩

કળશે જોગી બયા જલધર જનમકા જેરી,
 કોઇ જનમકા માંગે બદલા આણ લિયા વેરી;
 લાય જોડને કંઈ ખીનતી સુણો અરજ મેરી,
 તુમ જોગી મેં હોજીગી જોગન રહું સંગત તેરી;
 નાસે નાસે શીરૂં બટકતી સદા રહું ચેલી,
 ધુણી પાણીકી સેવા કરૂંગી ઓર શીરૂં ફેરી;
 મોતી. કહે મેં ક્યા સમજાઈ બેઠ સભા મીજલસમેં ગાઉ,
 કહો ગુંણી મેં ક્યા બતલાઉ રહો ગુણ ગાતી. જોગી. ૪

ગોપીચંદકા બેલ રચ્યો હે શીખે સુણે ને ગાવે;
 મન ઇચ્છા પુરણ હોવેગી દુઃખ ક્યૂં ન પાવે.

ગોપીચંદ રાજનો ખ્યાલ સમાપ્ત.



પ્રથમનું ફારસ વેસ ૧ પઠાણનો.

કોઇ ગામમાં એક નાગર બ્રાહ્મણ હતો ને તેની બાઇડી નાગર બ્રાહ્મણી હતી તે પોતાના ધણીને વશ કરવાને સારૂ બમતી હતી તેવામાં કોઈએ રસાલામાંના એક પઠાણને ખતાવ્યો કે તેની પાસે વશીકરણ ખરે ખરૂં છે તેથી રાજ સાંજે અગર દહાડે તેના ધણીને દરશન કરવાનું નામ દેઈ તે પઠાણ પાસે જાય, ને વળી મીયાંબાઇ તો એવાંજ કામ સોધેજ.

બ્રાહ્મણી—ક્યું હે પઠાણ સાહેબ.

પઠાણ—અછા તુમ કાઇકુ આઇ હે,

બ્રાહ્મણી—શું કહું ? મને નહારા ખાવંદ મીલાહે, તે કુછ સુજતા નહીં.

પઠાણ—તુમને અમેરા ક્યા કામ હે.

બ્રાહ્મણી—કુછ મુજકું છુ મંતર કરદો તો અછા. મારા ધણીને વશ કરવો છે, ને કોઇ દોરો ચીડી કરી આપો કે જેથી તે વશ થાય.

પઠાણ—હા કર દહીંગા. શીકર મંત કર.

બ્રાહ્મણી—કબ કરોગે ?

પઠાણ—મેં તો પા કલાકમે કર દેહ પણ મેં તુજકું કુછ કેહે શકતા નહીં.

બ્રાહ્મણી—હા, હા જે હોય સો બોલદો.

પઠાણ—તીનસેં રૂપીયા ખરચ હોયગા. (એટલામાં)

એક દીવશ પઠાણ કસુંબા ગોરતા હતા તે બખત પેલી
બ્રાહ્મણી ત્યાં દોરો કરાવા જઈ ચલી.

પઠાણ—લો જરાસેં કસુંબા તો પીયો.

બ્રાહ્મણી—ન હો સાબ, મુજે અછા નહીં લગતા.

પઠાણ—ચલો અબ તુમારા કામ કરતાહું.

બ્રાહ્મણી—એમાં કાંઈ કોબાન ચઇએગા.

પઠાણ—નહીં, મેરે પાસ જડીબુટ્ટી અછી અછી હે
ધસમેરી કરદઉંગા પણ અબી તમ કસુંબા પીતે કે નહીં ?

બ્રાહ્મણી—હા, લાવ, જરા પી લેવે. (પછી પઠાણે
ચીડી આપી) તે લેઇ બ્રાહ્મણી પાછી ઘેર ગઈ.

એમ કરતાં કરતાં ધણા દીવશ સુધી એવી રીતે પઠાણે
ફેરા ખવરાવ્યા ને તેને ખોરાકીમાં તથા ગપા ગપીથી ગુ-
લતાન કરી નાખી. ને પછી એક દીવશ પરાણે પરાણે
પોતાના ભેગી ખાવાને બેસારી એટલે થઇ ચુક્યું ને પછી
તો સાંક વટલાઇ ચુકી, ને ત્યાંને ત્યાંજ લાગટ એક બે
દીવશ સુધી રહી, એટલે તેના ધણીએ તપાસ કરી કે રાંડ
ક્યાં જતી રહી. પછી તેના ધણીએ ત્યાં આવીને શોધી
કાઢી પણ એનું કાંઈ ચાલે નહીં તેથી છાનોમાનો ઘેર
આગીને ફરિયાદ કરવાનો વિચાર કર્યો. ને અહીં પઠાણે
પેલી રાંડને તો ગાંડી બેવી કરી નાખી હતી કે તે પઠાણ
વિના બીજા કાઢને તો ઓળખેજ નહીં, આવી રીતે બે-
વાથી તેના ધણી સાહેબ પાસે ફરિયાદ કરેછે.

પછી બ્રાહ્મણી આ નીચેનું ગીત ગાય છે.

- સુંદર સુણો મેરી જનન, માંડ દીલ લાગ્યું પડાણુનું;
પડાણુ દીલ્લીનો દીવાન, અમદાવાદનો ઉમરાવ. માંડ. ૧
પેહેલી હતી નાગર બ્રાહ્મણીરે, જન્મતી કેળાંને ખાંડ;
પણ હવેરે થઇ સુંદર તરકડી, જમુ પુત્રાવને નાન. માંડ. ૨
સુંદર સુણો મેરી જનન, છવડા કરે ખુરખાન;
ગોરી હાયરે નાદાન, વારીજળી આલમખાન. માંડ. ૩
પાંચ રૂપીયા આપુ રોકડારે, કોઇ લશ્કરમાં જાય;
જમને પડાણુને એમ કહે, સુંદર ધાન ન ખાય. માંડ. ૪
સોનીરે વાડામાં માંડ સાસરે, નાગર વાડામાં રહીએ;
તેડારે આવ્યાં પડાણુનાં, એને ના કેમ કહીયે. માંડ. ૫
કે લીલુડા વાંસની ટોપતીરે, સુંદર દળવાને જાય;
દળતાં દળતાં માંડયાં રશણાં, લોટ કુતરાં ખાય. મા. ૬
હુરે માંડાસાની બ્રાહ્મણીરે, તમે દિલ્લીના શેખ;
કીયે જનમની મારે પ્રીતડીરે, પેલા બવના તે લેખ. માં. ૭
લીલારે પીળા તુંબુ તાણીઆ, ફરતી સોનેરી, ઝુલ્લ;
વચ્ચેરે એડીરે નાગરબ્રાહ્મણી, પરણ્યો ફાકેછે ધુળ. મા. ૮
દેરાણી જોડાણીનાં જોડવાંરે, હળી મળી પાનીડાં જાય;
પાળે ઉભો પડાણુ પાતળારે, દેખી હરખ ન ખાય. મા. ૯
હાથમાં કમાન લટકતીરે, તાણી તાણી મારે તીર;
ભાલુડા વાગે રૂઝીયા ફાટે, ના તાણુશો મારા ચીર. મા. ૧૦
શેરની વણુ સીનેર રોઠલીરે, પડાણુ પાતળીયો ખાય;

ભેળારે બેશી આરોગશું, મનમાં હરખન માય. મા. ૧૧
 આગળ સસરાજીનો ઢોડીસોરે, મધ્યે દીઅરને જોઃ
 વચે પરણ્યા તારી ઠઠડીરે, લેધ જીવ સમુદર બેટ. મા. ૧૨
 અગર ચંદનના મંગાવું લાકડારે, તેની ખડકાઉ ચે;
 મુંજને કારણ તમે મારશોરે, બળશું આપણ બે. મા. ૧૩

સાહેબ—અછા પટાવાલા એ ક્યા બોલતા હે.

પટાવાળો—ફરિયાદ ફરીયાદ બોલતા હે.

સાહેબ—ક્યા હે.

બ્રાહ્મણ—અમારી બુબુક પડાણ લે ગયા હે.

સાહેબ—પટાવાલા, એ ક્યા બોલતા હે.

પટાવાળો—ઉસકી બુબુક પડાણ લે ગયા હે.

સાહેબ—ઓઓ ! એસા હુવા હે ?

પટાવાળો—હા સાબ એસા હુવ. હે.

સાહેબ—બમનીકું બોલાવ.

પટાવાળો—સાબ, એ બમની આઈ.

સાહેબ—બુબુક તમ બોલો, કે તું કાંઈ સુધી બમનકે
 ઘરમે રહી.

પટાવાળો—બમની, તું બમનકી ઘરમાં કાલાસુધી રહી.

બ્રાહ્મણી—નાનીથી મોટી થઈ ત્યાં સુધી.

પટાવાળો—સાબ એતો એસા બોલતી હે કે નાનપણ-
 થી આજ સુધી રહી.

સાહેબ—અછા, અછા, સાબ બમનકા માત્ર ખાકે હ-

રામ કીયા હે. પટાવાલા તુમ ઉસકુ પુછોકે તેરી કેશી મરજી હે

પટાવાલો—સાખ ઓતો એસા બોલતી કે મેંતો કુછ નહીં કહેતી, ને પઠાણકુ જાગી.

સાહેબ—અછા પટાવાલા, પઠાણકુ કેદ કરો એટલે કીસે જાયગી.

ઢેડ—સાખ જાને દો, જમની ઓત ગરીબ હે ?

સાહેબ—ગુરસે થઇને હાઈ યુ બ્યાડ મેન મંકી.

જમની—પટાવાલા હુંબી કેદમે જાઉંગી.

પટાવાલો—સાખ એ જમનીબી પઠાણકી સાથ જાયગી

સાહેબ—એસા નહીં હોવે ગા. જમનકી સાથ જાના.

વેશ ૨ જો. સાધુડીનો.

સદા ફકીરી મેરે ક્યા દલગીરી, સદા મગનમે રહેનારે;

સદા ફકીરી મેરે ક્યા દલગીરી, સદા મગનમે રહેનારે;

રામ કોઈ દીન હાથી, કોઈ દીન ઘોડા,

કોઈ દીન પાંઉસે ચલના. સદા. ૧

રામ કોઈ દીન સીરો, કોઈ દીન પુરી;

કોઈ દીન ફકમ ફકા. સદા. ૨

પછી એક શેવક સાધુડીને પુછે છે કે આ આંધળી કોન હે.

સાધુડી—હો હે, કોઈ જીવ હે.

શેવક—જીવ તે કેસા ? ઉસકા કુચ નામ હોયગાકે નહીં?

સાધુડી—ઓતો, એ જગોપર ખાતાહે ને રહેતાહે.

સેવક—એતો મેં હું ખી જાણતા પણ ઉસકા નામકયા?'

સાધુડી—સાલે તરે કયા જરૂર, તું કુછ ખાનેકા દેતાહે તે તરેકુ મેં કહ, જા, જા, ગાંજ પીકે વાંસી.

સેવક—હાં હાં અલખત સમજ ગયા.

સાધુડી—અમે ઓ, સેતાન કે સાલે, કયા સમજગયાતું?

સેવક—એતો ઓ, ગટ પટ.

સાધુડી લઠલેઘને—સેવકને, અમે નખોદગીર, સાલે ગટ પટ તે કયા ખોલા. ઉસકા ભેદ સમજ કર જા.

સેવક—અરે મારા આપરે, મને જવા દો મારાતો પુરા ભોગ મળ્યા, ભોગ લાગ્યા તે તમારૂં ગટ પટનું નામ લીધું હવે નહીં લેઉં.

સાધુડી—સેવકને એક લઠ લગાવી દીધો ને સેવક તો એકદમ ત્યાં પડયો, ને ખુમો પાડવા માંડી ને ઘણા લોકો એકઠા થયા ને સાધુડીને ધમકાવવા લાગ્યા, ને લોહી નીકળ્યું.

સેવક—મેને ઉસકુ ગટ પટ કીઆ, ઉસમે રંડીને લઠ મારા અખી તુમેરી ફજોતી સારા શેહેરમાં કરંગા, આંધ-જો દો લાકડી ઝાલીને એક ખાનુ દોડે છે ને પેલા સેવકને પકડે છે ખડારે સાલે કાં ગીઆ, હરામકા ગાંજ સુકા-ખી જાતા ને ચુગલી કરેગા. અછા અખતો તુખી બાગ તેરી ખી વલે મેં કરંગા એટલે,

સેવક—અંધાને એક ખોડા, તેરે જોસે ખોત હે.

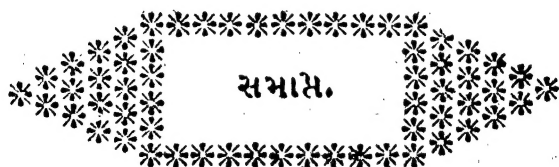
એમ કહી સેવક પોતાના બે ત્રણ બાધખંધને લેઘને ગયા.

બાંધાસેવક—આંધળાને કહે છે ક્યાં હે નગદા, ગટપટ ચલતી કે નહીં, સાલે સાધુકે સેહેતાન.

સાધુડી—છાનામાના ચત્રા જ નહીંતો માફંગી લઈ તો ખાપરી હો જાઈગી ફટ.

એમ કરતાં લડાઈ થઈ ને મારા મારીમાં આવ્યા, તેમાં એક જણને લોહી નીકળ્યું તેથી શોક કર્યો ને પછી એક જણે કહ્યું કે આ લોહીયાળું લુગડુ થયું છે માટે આપણી ફાજદારી થશે તેથી નદીએ જઈએ, એમ કહીને ગીત ગાય છે ને નદીએ જાય છે.

ચાલો રાંડો સાધુડીઓ, નદીએ નાવા જઈએરે;
એ પૈસાનું ગોપીચંદન લેઈને, લાંબો ટીલો તાણીએરે.
ગોરખ નાથની ગાદી ઉપર, મુડકી બેસારીરે;
એનું માથું મુંડ મુંડાઈ બોડકી બનાઈરે.



જાહેર ખબર.

હું નીચે સહી કરનાર—મેહેતાજીઓ તેમજ ભણ-
નારાવિદ્યાર્થીઓને તથા પરગામવાળા યુકશેક્ષરો અગર
પરચુરણ ચોપડીઓ વેચનારાઓને નમ્રતાથી ખબર
આપું છું કે મારે ત્યાં તમામ જાતનાં પુસ્તકો મારાં
રચેલાં તથા ગુણી અને અમદાવાદનાં છાપેલાં જેવાં
કે—જૈનધર્મ તથા વૈશ્ણવ ધર્મનાં તથા વાર્તાઓનાં, કા-
વ્યકા સંબંધી સરકારી ગુજરાતી નીશાળમાં ચાલતાં
તથા પેહેલેથી સાતમી ચોપડી સુધીના અર્થ, ઉરદુ,
કીસા, મરશીઆઓ, અંગ્રેજી તમામ જાતનાં પુસ્તકો
મારી દુકાનેથી મેળશે. અને સામટી લેનારાઓને ક-
મીસન આપવામાં આવશે.

તેવીજ રીતે ભાવનગરમાં વહોરા અખલુલદુસેન
આદમજી—યુકશેક્ષરને ત્યાંથી તમામ જાતનાં પુસ્તકો
તથા કીનેરી કામની સુંદર ટોપીઓ કિદાયત ભા-
વથી મળશે.

કચ્છમાંડવીમાં—વહોરા તૈયબજી મહમુદભાઈની
દુકાનેથી પણ તમામ જાતનાં પુસ્તકો મળશે.

જામનગર. | ઇસાજી મુસાજી અમીજી
પ્રખ્યાત યુકશેક્ષર. | અતરીઆ. દેકાણું. હાથીખખર.

